

מטו:

עין משפט
גור מצוה

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מסורת הש"ס

לה א ב ג מיי פ"ה
מהלכות זכיה ומתנה
הלכה ט סמג עשין עב
טושי"ע ח"מ סימן רעה
ספיקי א:
לו ד מ"י ט"ז ס"ב ה"י
סמג טו טושי"ע ח"מ
ט"ז ספיקי ח [כ"ג אלפס
כ"ג ס"ב דף קפ"ד]:
לו ה מ"י ט"ז ס"ב טו
טושי"ע ט"ז ס"ב טו
[כ"ג אלפס ט"ז]:
לא ה מ"י ט"ז ס"ב טו
ושי"ע ט"ז ס"ב טו
ופט"ו מהלכות אכירה
הלכה ט ושי"ע הלכה ט
סמג ט"ז ס"ב טושי"ע
ח"מ סימן רמ"ג ספיקי ט
וישן רמ"ג ספיקי ג וישן
רמ"ג ספיקי ט [כ"ג אלפס
ט"ז]:
לב ז מ"י ט"ז ס"ב מהלכות
זכיה ומתנה הלכה טו
סמג עשין עב טושי"ע ח"מ
ט"ז רעה ספיקי טו:
ט ח ט"ז מ"י ט"ז ס"ב מה"ל
ט"ז מ"י ושי"ע הלכה ט סמג
עשין טו טושי"ע ח"מ סימן
ט"ז ספיקי ג:

תורה אור השלם

ו. ובי יתח אש בור או
כי יכרה אש בר ולא
יבטנו וקל שקוה שור או
זמורה שמוח כא לג

מוסף רש"י

עני מורה. עני מורי
(מורה"ו כ"ג מוחות ז"ו)
עני מורי (מחנות ז"א 99)

ותני וכתה. ואין מגיה הכתיבה אלא כלומר וזה מי שיש לו זכות: **משכוננו** ש"י ישראל ביד גר כו' מוציאין אותו מידו. ואפילו משכנו שלן נשעת הולאמו ואפילו למ"ד בעל חוב קונה משכון דע"כ אין לו אלא שעבוד עליו כיון שהיה יכול לפדותו הישראל ולסלקו בדמי: **והלכתא** דר"היה בוצר. פ"ה דאמשכון קאי דאם איהיה בוצר קני אש"פ שאין עומד נגד שדה ולרין לומר דאירי בוצר המשמרת דאי בוצר שאין משמרת לא קנה אלא אם כן עומד נגד שדה כדאיתא בפ"ק דב"מ (דף י"א. וס"ט) ולמאי דק"ד דאירי שהמשכון בוצר ובעל התגר אין כאן זה אינו כפי המסקנה של ג"מ ולר"י נראה דמתיקרא נמי הכי ק"ל דאירי בוצר שאין משמרת ולא קנה אלא אם כן עומד נגד שדה וכן משמע נמי מב"א זה והחוקק זה אם כן לא יהיה משמרת אלא זה והוא דקאמר והלכתא דליתיה בוצר אבעל מר קאי כלומר שיהיה דשניא שניהם הוא: **החופר** בור ברה"ר ופתחו דרה"ר. כלל דמילתא ככל הך שמעתתא צור חבר פתחו אולינ דנחשנ הנור כלולו הוא במקום שהפכת בו:

ברה"ר ופתחו דרה"ר. פירש בקונט' והפיקו רשותו וה"ה אם מתחילה סמכיה לרה"ר ולא הולך לפרש בהפיקו רשותו אלא משום דמשמע ליה לשנא דפתחו לרה"י בנחלע רה"י כדמוכה בגמרא דקמי ברה"ר ופתחו לרה"י פטור דמוקי שלל הפיקו רשותו ולא דמתיקרא ס"ד כשהפיקו רשותו ולא צורו והיינו משום דמשמע ליה ופתחו לרה"י בנחלע רה"י: **ברה"ר** ופתחו דרה"ר אחר. פ"ה שהפיקו רשותו אומה שפי הנור בתוכה אין נראה שר"ל שפתחו לרה"י של אדם אחר ונא אותו אדם והפיקו רשותו שלן היה לו לומר אומה נלשון נקנה אלא משמע שרואה לפרש הכל נרשות עלמו ולשון אחר אינו מושב לפירוש זה ואין להקשות אמאי אנטרין למתי ברה"י ופתחו לרה"י אחר ה"ל למימר החופר צור ברה"י וכו' לא דלגנ אחריני נקט הכי ופירש לנו שהנור והפתח הכל עושה נרשותו ור"י מפרש ברה"י ופתחו לרה"י אחר דהיינו שחפר צור נרשות עלמו ופתחו לרשות חבירו ואנטרין דלא תימא פתחו לרה"ר הוא דחייב דשכיחי רבים (ו) ומוקי אכל ברה"י דליכא למיחש אלא לנזק יחיד פטור וכה"ג תניא בהמניח (ושל נב): גבי המנקה ופי' פ"י ר"י קשה למה הוא חייב בנזקי בעל חזר אם נפל

שורו לבור כיון שהחופר משלם נזקי החצר * על בעל חזר למלויה: **ת"ר** החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"ר והכי ממניח במוספתא (פ"ו) וק"ק דה"ל למימר החופר צור ברה"ר אכל אין להקפיד משום דקאי אהך דממניחין דאירי שפתח נרשות אחרת אנטרין לאשמועינן דאירי בנאותו ענין שבור והפתח במקום אחד נרשות הרבים: **על** הכרייה לא ב"ש. (במלכותן אמרין מכאן שאין עושין מן הדין אכל בש"ס שלנו אין סוגר כן כדפרישית נרש המסקת (דף כ. ב.) (עין מוס' לעיל ד' ד"ה ועי' טו):

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ברה"ר וכו' דשכיחי רבים ומחוקי אכל:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ברה"ר וכו' על בעל חזר להלוייה. עין לעיל דף כ"ג טו חוספתא ד"ה פלגי דף ח"ה טושי"ע חוספתא ד"ה ט"ז:

לר"ג דא"ר אריא לאמר אשה דמני לא קשיא. כלומר אמר לך רב חסדא מרובהו תנאי כותי קיימי בדמני ולדות פטור והא דמניא חייב בשבט ולדות ואלינא דר"ג דאמר אשה פלגא בכו והיא קיימת: והא. דמני פטור רבנן היא דלמרי כולהו דבעל והכי הוא נחמ וכהו זה מן ההפקד. אכל רבה לא מני למרזי מידי דהא איהו אמר אשה וכתה בחלק עולה מן ההפקד הולאי והיא הימה מעוברת ומחוקת בן נשעת מימה ואמאי פטור משבט ולדות ודמי ולדות דידה וינהו: **מאי אריא** לאמר **מיסא**. הגר דמני חייב ליתן לה חלקה: **דגר**. נמי. חייב ליתן לה חלקה: **לאחר מיסא**. הגר: **כוליה**. דזיל בחלק שבט ולדות של בעלה: **אמרי**. א"כ קשיא לרב חסדא דמשבט ולדות המגיע חזיו בחיי הגר לגר וקאמר ר"ג דכשמת והיא מעוברת וכתה היא בחלקו נשעת דוכמה נמי בדמי ולדות דבעלה דמאי שנא דמי ולדות משבט ולדות: **ומדר"ש**. דאשמעין דוכמה בחלקו נשעת נמי לרבנן דוכמה בזמן רבנן לא פליגי אלא במחיים אכל בזכיה דמיתה לא פליגי רבנן ור"ש: **אמרי**. לא דמו דמי ולדות לשבט ולדות: **שבט ולדות**. לר"ג דשייכא בכו מחיים פלגא כי מיית וכיאי בעולה: **כשטרות של גר**. ששיעבד לו ישראל אחר קרקעותיו: **מסו**. לקנות את הנייר: **ושטר** נמי לא קני. ואי אהא ישראל אחר והחוקק נה לגור על פי גלוותו קנייה: **עני מורי**. עניי אדוני: **וכי לגור על פי גלוותו**. דליהו דעמיה אשטרט מעיקרא (ו) ולאו דעמיה אשטרט: **פקע ליה שטנדויה**. וקס ליה ברשותי דמריה: **דליחוס**. שאין המלוה בעיר: **והלכתא**. הא דלמרינן זה קנה את השאר: **בדליחוס**. למשכון בחזירו של מלוה נשעת מיתת הגר אכל אימיה למשכון בחזירו קני ליה חזירו: **מתני'** **ופסחו** לרה"ר. וכ"ש אם חפר ברה"ר ופתחו לרשות הרבים. ולא תימא דוקא חופר ברשותיה דהוא ליה צור דלית ליה בעלים אכל חפר ברה"ר פטור דהא תני סיפא (:) החופר צור ברה"ר ונפל למוכו כו': **כפר"ר** **ופסחו** לרה"ר. דהוא ליה צור ברה"ר והפיקו רשותו דלא מני למימר מאי בעית נרשותו ונפל דרך פיו למוכו: **חייב**

דקסבר חובבא דבור בין נרשות הרבים בין נרשות רשותו: **נרשות היסוד** **ופסחו** לרשות היסוד. אף על גב דלין כאן לרשות הרבים: **חייב**. וכלל אס הפיקו רשותו אומה שפי הנור בתוכה: **גמ'** **ופסחו** לרשות הרבים. כיון שהמקלה נרשות הרבים הוא ליה כמי שחפרו ברה"ר: **ווסו צור כו'**. לקמיה (ג) מפרש מאי זכר: **ספס** לא גרסינן: **ל"ע** לא פליגי דמיסיי. ור"ע מודה ליה לרבי ישמעאל צבור נרשות הרבים דהוא אמור בתורה אכל רבי ישמעאל לא מודי ליה לרבי עקיבא צבור נרשותו דקסבר כי אפקרנא לך רשותי לאו לחזובי אלא בהזקא אפקרמיה: **אס על** **סופס**. שחפרו אחר וחסהו ונא אחר וגילהו: **נכא** לו. שאין לו חלק צו אלא שכרהו או שפתחו דהיינו נרשות הרבים שאין הקרקע שלו: **נעל**

לר"ג דא"ר אריא לאמר אשה דמני פטור לא מני מוקי ליה כוומיה וע"כ הכי מתוך אלוה דלמרי כתנה דמחייב: **אלא לרב חסדא** מי לימא. מי מיבעיא ליה לאוקמיה מילתא בפלוגתא כתנאי ולמימר אלא דלמרי כתנה דפטור או מני למרזי האי דתנא חייב במילתא אחריני דלא תקשי ליה: **לא קשיא**. כלומר אמר לך רב חסדא מרובהו תנאי כותי קיימי בדמני ולדות פטור והא דמניא חייב בשבט ולדות ואלינא דר"ג דאמר אשה פלגא בכו והיא קיימת: **והא**. דמני פטור רבנן היא דלמרי כולהו דבעל והכי הוא נחמ וכהו זה מן ההפקד. אכל רבה לא מני למרזי מידי דהא איהו אמר אשה וכתה בחלק עולה מן ההפקד הולאי והיא הימה מעוברת ומחוקת בן נשעת מימה ואמאי פטור משבט ולדות ודמי ולדות דידה וינהו: **מאי אריא** לאמר **מיסא**. הגר דמני חייב ליתן לה חלקה: **דגר**. נמי. חייב ליתן לה חלקה: **לאחר מיסא**. הגר: **כוליה**. דזיל בחלק שבט ולדות של בעלה: **אמרי**. א"כ קשיא לרב חסדא דמשבט ולדות המגיע חזיו בחיי הגר לגר וקאמר ר"ג דכשמת והיא מעוברת וכתה היא בחלקו נשעת דוכמה נמי בדמי ולדות דבעלה דמאי שנא דמי ולדות משבט ולדות: **ומדר"ש**. דאשמעין דוכמה בחלקו נשעת נמי לרבנן דוכמה בזמן רבנן לא פליגי אלא במחיים אכל בזכיה דמיתה לא פליגי רבנן ור"ש: **אמרי**. לא דמו דמי ולדות לשבט ולדות: **שבט ולדות**. לר"ג דשייכא בכו מחיים פלגא כי מיית וכיאי בעולה: **כשטרות של גר**. ששיעבד לו ישראל אחר קרקעותיו: **מסו**. לקנות את הנייר: **ושטר** נמי לא קני. ואי אהא ישראל אחר והחוקק נה לגור על פי גלוותו קנייה: **עני מורי**. עניי אדוני: **וכי לגור על פי גלוותו**. דליהו דעמיה אשטרט מעיקרא (ו) ולאו דעמיה אשטרט: **פקע ליה שטנדויה**. וקס ליה ברשותי דמריה: **דליחוס**. שאין המלוה בעיר: **והלכתא**. הא דלמרינן זה קנה את השאר: **בדליחוס**. למשכון בחזירו של מלוה נשעת מיתת הגר אכל אימיה למשכון בחזירו קני ליה חזירו: **מתני'** **ופסחו** לרה"ר. וכ"ש אם חפר ברה"ר ופתחו לרשות הרבים. ולא תימא דוקא חופר ברשותיה דהוא ליה צור דלית ליה בעלים אכל חפר ברה"ר פטור דהא תני סיפא (:) החופר צור ברה"ר ונפל למוכו כו': **כפר"ר** **ופסחו** לרה"ר. דהוא ליה צור ברה"ר והפיקו רשותו דלא מני למימר מאי בעית נרשותו ונפל דרך פיו למוכו: **חייב**

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ברה"ר וכו' דשכיחי רבים ומחוקי אכל:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ברה"ר וכו' על בעל חזר להלוייה. עין לעיל דף כ"ג טו חוספתא ד"ה פלגי דף ח"ה טושי"ע חוספתא ד"ה ט"ז: